

У Србији је мишљење Међународног суда правде о сецесији Косова, осим запрепашћења, изазвало и експлозију оптужби на рачун истих политичара. Другосрбијански мејнстрим је оптужио Тадића и Јеремића да су, из популистичких разлога, водили погрешну спољну политику сукобљавања са ЕУ и САД, захтевајући од њих да одмах признају „реалност“. Патриотски медији пак такође су напали Тадића и Јеремића да су све радили погрешно, оптужујући их да Србију намерно гурају ка положају када ће морати да призна сецесију Косова, и захтевали су њихову оставку.

Свет циничне аморалности

Када сам чуо за пресуду МСП морам да признам да сам најпре оптужио себе. Било ми је криво што сам мислио да ће тај суд другачије пресудити него што јесте. Било ми је криво како сам уопште могао и да помислим да једна значајна установа, као што је МСП, може остати поштеђена контроле и утицаја тог светског система моћи којег називамо „Империјом“. И мислим да свако ко прочита образложење суда, то бедно правничко довијање да се по сваку цену испуни воља Империје, не може а да не схвати да је контрола најважнијих тачака одлучивања ипак можда потпуна.

Објављивањем мишљења МСП пукао је још један балон од сапунице, још један мехур илузорних, лажних установа светског поретка. Сада је јасно да је то заправо био један од оних смрдљивих мехурова које ствара подмукао процес труљења, а из којег се, након што прсне, светом шири задах. Та трулеж која је захватила читаво тело глобалног друштва види се у овој пресуди на најочигледнији начин. Највиша инстанца међународне правде њом је саопштила истину – за мале земље не постоји више право; постоји само милост и немилост Империје.

Објављивањем мишљења МСП пукао је још један балон од сапунице, још један мехур

илузорних, лажних установа светског поретка. Сада је јасно да је то заправо био један од оних смрдљивих мехурова које ствара подмукао процес труљења, а из којег се, након што прсне, светом шири задах. Та трулеж која је захватила читаво тело глобалног друштва види се у овој пресуди на најочигледнији начин. Највиша инстанца међународне правде њом је саопштила истину – за мале земље не постоји више право; постоји само милост и немилост Империје. Ако сте у милости, ваши сецесионисти ће бити терористи, а њихове декларације о независности нелегалне. Ако пак нисте у милости, ваши сецесионисти постају борци за слободу, а њихове декларације о независности легалне повеље о успостављању нових држава.

У нашем свету људскости, у негдашњој цивилизацији Високе Европе, уговор је значио уговор, а право право. Али, уместо идеала оданости праву, сада гледамо како се ствара свет циничне аморалности, како настаје поредак у коме се обара свако правило, свака правда, свака заклетва, само ако је у противречју са интересом Империје. Разбојничке државе су и раније постојале. Али нису постојале установе светског поретка које њихово понашање проглашавају за правду. Са овом пресудом МСП управо то се догодило. Зато је та пресуда још један знак глобалног преокрета. Пљачка и моћ сада су и званично постали оправдање за сваку бесмисао, за сваки поступак, за сваки злочин.

Убице у кући убијеног

Знам да ће ме оптужити за националистичку мегаломанију, али просто морам да кажем оно што је истина – Косово јесте једна врста прекретнице. Није први пут да се ток историје прелама на судбини неке мале земље. Случајно је то сада баш Србија. Но наша судбина је сада већа од нас самих. Ми можда не можемо више много да учинимо, али оно што се може, дужни смо да урадимо. Наша прва дужност је да разумемо то што се догодило, као и много тога везаног за свет у коме живимо и да то јасно и гласно кажемо. А затим да ту истину у свакој прилици и на сваком месту свету објављујемо, све док не дође време да можемо нешто и да променимо.

Као неко ко живи у Србији имамо „привилегију“ да смо међу првима у свету на својој кожи осетили технологију Империје. У том смислу, бити интелектуалац у Србији је некако лакше него бити интелектуалац у Француској или Шведској. Јер, овде је лакше видети истину, овде се не може не осетити жрвањ који меље. И пошто га је лако приметити, одавде је онда лакше и отпочети са истраживањем његовог механизма. Тим већи је професионални, а нарочито морални пад оних наших колега који и даље ништа не виде, који и даље причају овештале фразе о „међународној заједници“, „европским интеграцијама“, „људским правима“, „нашим западним пријатељима“... Тим људима треба

јавно рећи да је интелектуална срамота то што раде и да је о некаквим врлинама убице у најмању руку стидно говорити у кући убијеног.

И баш по свом знању ми морамо да будемо надмоћни, баш по томе што више тога знамо и разумемо ми се морамо разликујемо од интелектуалних конформиста и другосрбијанских инвертираца. А управо зато што знамо колико тога још морамо да научимо, зато што знамо колико је стварност сложена и пуна нијанси, ми морамо да се чувамо од олакхих и површних оптужби, а поготово од оних који почивају на накнадној памети. Тадићу и Јеремићу много тога можемо да замеримо. Али, како да им замеримо да су били наивни што су судбину Косова везали за мишљење Суда правде, када смо и сами веровали у ауторитет овог суда? Не знам никога, ни од правника, ни од политичара, ни од новинара, ко је пре изрицања пресуде јавно говорио или писао да овај суд није ништа више до кулиса Империје. Зато је мало зазорно накнадно паметовати како није ни требало да се обратимо МСП-у и како су Тадић и Јеремић криви зато што нису знали како ће се читава ствар завршити. Не, они то нису знали, а могли су да знају само онда ако им је српска правна и дипломатска елита то рекла. Пошто им то нико није јавно саопштио, а прилично сам уверен да им ни приватно није објаснио како ствари стоје, ниско је сада сву кривицу на њих сваљивати.

Још ми неубедљивије делује замерка што су Тадић и Јеремић питали МСП за мишљење, уместо да одмах подигну оптужницу против САД и осталих земаља Империје. Заиста? Ако је МСП и на овако бенигни поднесак Србије одговорио бестидно и арогантно, шта би тек било да смо се усудили да поднесемо тужбу? Да ли има и мало сумње у то какав бисмо одговор добили? Не будимо лицемерни. Ако је безазлено питање дочекано са толиком злобом, озбиљна тужба против Империје не би имала никакве шансе. Све што бисмо добили било би у најбољем случају игнорисање и подсмех, а у најгорем одмазда и даље систематско понижавање.

Заједно против империје

Најжалосније ми је ипак било то што су они усамљени појединци из националног корпуса који се у овој прилици нису прикључити хорском проклињању Тадића и Јеремића и сами оптужени да су „лажни патриоти“ и потајници власти. Само зато што су написали да су ова двојица, а нарочито Јеремић, ипак покушали да мало омету вољу Империје и успоре масовније признавање косовске сецесије, само зато што овој двојици нису били спремни да одрекну сваку меру патриотизма, само зато што су рекли да то јесте био слабашан покушај, али да је макар био частан покушај отпора, они су упоређени са „доктором Шајевичем“, тим симболом интелектуалца који ради за тајну службу и који „обично оштро

критикује власт, али у кључним моментима за поједине њене представнике налази оправдање“. Такође су названи и „интелектуално-медијским апологетама владајућих патриотских манекена“, којима је „поверен задатак да у 95 посто случајева прозивају власт, али да у 5 посто посебно битних случајева отворено раде њој у прилог“. Не, то није добро, рђава је та логика да су сумњиви чак и они који су само 95 посто патриоте, чак и они који само 5 посто не мисле као ми, чак и они који нису против сваког човека из ове власти, шта год да учини и колико год да се потруди да нешто уради.

Све ове оптужбе, које су иначе долазиле од стране разборитих људи, доживео сам само као још један израз фрустрације и нервозе због најновијег историјског пораза, због још једне разбијене илузије. Но, и пораз се мора научити поднети, баш као и победа. Ова власт је толико крива и толико погрешна, да је одавно морала да оде. Али, не због овога. Јер, онај ко ставља знак једнакости између Јеремића и Чеде Јовановића ризикује да му сутра Чеда постане шеф дипломатије. Знам да се гесло „што горе, то боље“ очајницима може учинити привлачно. Али, озбиљни и разборити људи знају да таква логика деловања чешће завршава у потпуној катастрофи, а не срећном побуном и историјским обртом.

Јер, онај ко ставља знак једнакости између Јеремића и Чеде Јовановића ризикује да му сутра Чеда постане шеф дипломатије. Знам да се гесло „што горе, то боље“ очајницима може учинити привлачно. Али, озбиљни и разборити људи знају да таква логика деловања чешће завршава у потпуној катастрофи, а не срећном побуном и историјским обртом.

Но, уместо да се међусобно оптужујемо и сумњичимо, мислим да је боље да кренемо да учимо, да почнемо да разговарамо и да отпочнемо да се удружујемо. Најпре треба да извидимо како су се остали народи носили са својим великим поразима и да ли из њиховог искуства можемо нешто да научимо. Мени први пада на памет јеврејски народ, који је две хиљаде година побеђиван, поробљаван, протериван, понижаван и уништаван. И када гледам његову историју, видим како је тај народ стално налазио снаге да претраје, да пораз савлада, да га некако преброди, да устане и поново крене даље. Тај народ се кроз све страшне поразе сачувао, и данас доспео у положај да његову државу чак и Империја – тај чудовишни колоплет раногерманске бруталности и позноримске моралне изопачености – чува и тетоши.

Мудрост Јевреја

Не мислим да је Србима потребно такво покровитељство какво данас ужива Израел, али им је можда потребна мудрост и искуство опстанка којег данас имају Јевреји. Мени се чини да су они опстали из три разлога. Прво, имали су веру, не само у Творца, већ и у Завет који им је Творац дао. Бацани на ломачу, они би стискали Писмо Завета; спремајући се на дејство, они су се храбрили читајући шта у Завету стоји. И стварно су претекли. Без чврсте вере, то тешко да је било могуће.

Друго, за рана су научили да цене знање. Хитали су да заврше што више школе, да буду научници, лекари, професори, уметници... Штефан Цвајг каже да се ни у једном народу знање није толико ценило као у Јевреја – можда и због статуса који су зналци Светих списа уживали у хебрејској народној култури. У информатичком друштву, каква су наша, имати знање значи бити елита. Јевреји су последњих век и по постали елита и као такви много успешнији у ношењу са изазовима савремености, него као ранија интелектуална маргина.

И треће, новац. Јевреји су научили да га мукотрпно зарађују, а са тим и да повећају шансе да у тешким околностима преживе. У цивилизацији бога Новца, не морамо сви да се том богу клањамо, али није лоше да новац умемо да стекнемо и сачувамо. Народ који има озбиљан однос према новцу теже ће да заврши као ритуална жртва у усијаној утроби Молоха, много теже него лакомислени бећар који просто вапије да за нешто буду оптужен и затим самлевен.

Не мислим да је ово једино ваљано искуство и сигуран сам да нам и друга искуства могу бити добродошла. Али, сада када је Србија осакаћена држава из чијих одсечених удова још липти крв, нема нам друге до подвезати ране и учити како да преживимо. Ми смо као народ поражени, као земља окупирани. Али, духом морамо остати крепки и слободни, како бисмо спремни дочекали прилику за обрт.

„Толико облачно небо не може да се разведри без олује“, каже Шекспир. Толико зла и неправде колико се почело таложити у овом времену не може да не донесе буру. Само је на нама хоћемо ли ту буру сачекати неспремни, малодушни и раздирани свађом. Или уједињени, самопоуздани, наоружани знањем и – приправни за победу.

(Печат, 11.08. 2010.)